

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

Закарпатський угорський інститут імені Ф. Ракоці II

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics

Науковий журнал

Випуск 3

Берегове 2023

"Acta Academiae Beregsasiensis. Economics" засновано у листопаді 2021 р. та видається за рішенням Вченої ради Закарпатського угорського інституту імені Ф.Ракоці ІІ.

Науковий журнал виходить два рази на рік.

Видання включено до «Переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» Категорії «Б», наказом Міністерства освіти і науки України № 768 від 20.06.2023 р.
Рекомендовано до друку Вченою радою Закарпатського угорського інституту імені Ф.Ракоці ІІ (протокол №8 від 31.08.2023 р.)

Редакційна колегія:

Головний редактор – *Бачо Роберт*, д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і аудиту, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна;

Перший заступник головного редактора – *Пойда-Носик Ніна*, д.е.н., професор, професор кафедри обліку і аудиту, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна;

Заступник головного редактора, відповідальний редактор – *Макарович Вікторія*, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і аудиту, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна;

Заступник головного редактора, відповідальний секретар – *Лоскоріх Габрієлла*, доктор з філософії з обліку і оподаткування, заступник завідувача кафедри обліку і аудиту, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна.

Члени редакційної колегії:

Орлов Ігор – д.е.н., професор, академік Академії економічних наук України, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна;

Внукова Наталія – д.е.н., проф., заслужений економіст України, професор кафедри митної справи та фінансових послуг, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, Україна;

Живко Зінаїда – д.е.н, проф, професор кафедри менеджменту, Львівський державний університет внутрішніх справ, Україна; *Коваленко Юлія* – д.е.н, проф, завідувач кафедри фінансових ринків та технологій, Державний податковий університет, Україна; *Бондарук Таїсія* – д.е.н, проф, заслужений економіст України, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Національна академія статистики, обліку та аудиту, Україна; *Завербний Андрій* – д.е.н, професор, професор кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності Національного університету «Львівська політехніка», Україна;

Вдовенко Наталія – д.е.н., професор, завідувач кафедри глобальної економіки, Національний університет біоресурсів і природокористування України, Україна; *Новіченко Людмила* – к.е.н, доц., доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування, Національна академія статистики, обліку та аудиту, Україна;

Феньвеш Вероніка – габілітований доктор наук з галузі економіки, професор, Дебреценський університет, Угорщина; *Махова Рената* – габілітований доктор наук з галузі економіки, доцент, Університет Й. Шельє, Словацька Республіка; *Ілеш Балінт Чобо* – к.е.н, професор, Університет Яноша Наймана, Угорщина;

Дунай Анна – доктор філософії з галузі економіки, професор, Університет Яноша Наймана, Угорщина; *Петі Мартон* – доктор наук з галузі економіки, віце-президент, Національний інститут стратегічних досліджень Угорщини, кафедра соціально-економічної географії та планування міста, Університет Корвінус, Угорщина; *Сас Левенте* – доктор наук з галузі економіки, професор, заступник декана факультету Економіки та бізнес-адміністрування, Клузький університет імені Бабеша-Бойяї, Румунія.

УДК 330

A19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics : наук. журн. / редкол. : Р. Бачо, Н. Пойда-Носик, В. Макарович; Закарпат. угор. ін-т імені Ф. Ракоці ІІ. Берегове, 2023. Вип. 3 (2023). 401 с. Текст укр., англ., угор.

Науковий журнал „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics.” розрахований на науковців, докторантів, аспірантів, практиків та широкого кола читачів, які цікавляться проблематикою в галузі економічних наук. Статті публікуються на умовах міжнародної ліцензії [Creative Commons Attribution 4.0.](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації

Серія КВ №25089-15029Р від 08.11.2021 р.

Засновник наукового журналу:

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ.

Адреса: 90202 м. Берегове, пл. Кошута, буд.6.

Офіційний сайт наукового журналу:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

© Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ, 2023

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics

Tudományos folyóirat

3. szám

Beregszász 2023

Az "Acta Academiae Beregsasiensis. Economics" tudományos folyóirat 2021-ben lett alapítva, és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa határozata alapján jelenik meg.

A tudományos folyóirat évente kétszer jelenik meg.

A **Folyóirat** az Ukrán Oktatási és Tudományos Minisztérium 2023. június 20-án kelt 768. számú rendelete alapján „B” kategóriájú folyóiratnak minősül, melyben publikálhatóak az ukrainai fokozatszerzéshez szükséges tudományos eredmények.

Kiadáshoz ajánlotta a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa (2023. augusztus 31-i 8. sz. jegyzőkönyv)

Szerkesztőbizottság:

Főszerkesztő – *Prof. Dr. Bacsó Róbert*, közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Számvitel és Auditálás Tanszék vezetője, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna.

Általános főszerkesztő-helyettes – *Prof. Dr. Pojda-Noszik Nina*, közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Számvitel és Auditálás Tanszék professzora, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna.

Főszerkesztő-helyettes, felelős szerkesztő – *dr. Makarovics Viktória*, gazdaságtudomány kandidátusa, egyetemi docens, Számvitel és Auditálás Tanszék docense, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna.

Főszerkesztő-helyettes, felelős titkár – *dr. Loszkorih Gabriella*, PhD, tanszékvezető helyettes, Számvitel és Auditálás Tanszék, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna.

Szerkesztőbizottság:

Prof. Dr. Orlov Igor – gazdaságtudományok nagydoktora, professzor, az Ukrainai Közgazdaságtudományi Akadémia akadémikusa, II. RFKMF, Ukrajna; *Prof. Dr. Vnukova Natália* – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Ukrajna tiszteletbeli közgazdásza, Vám és Pénzügyi Szolgáltatások Tanszékének professzora, Szemen Kuznyec Harkovi Nemzeti Gazdaságtudományi Egyetem, Ukrajna; *Prof. Dr. Zivko Zinaida* – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Menedzsment Tanszék professzora, Lembergi Állami Belügyi Egyetem, Ukrajna; *Prof. Dr. Kovalenko Julia* – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Pénzügyi Piacok és Technológiák Tanszék professzora, Állami Adóegyetem, Ukrajna; *Prof. Dr. Bondárúk Tajiszija* – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Ukrajna tiszteletbeli közgazdásza, Pénzügyek, Bank és Biztosítás Tanszék vezetője, Nemzeti Statisztikai, Számviteli és Auditálási Akadémia, Ukrajna; *Prof. Dr. Záverbnij András* – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Külgazdasági és Vámtevékenység Tanszék professzora, Lembergi Nemzeti Politechnikai Egyetem, Ukrajna; *Prof. Dr. Vdovenkó Natália* – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Globális Közgazdaság Tanszék vezetője, Ukrajna Nemzeti Bioerőforrás- és Természetgazdálkodási Egyetem, Ukrajna; *dr. Novicsenko Ljudmila* – gazdaságtudomány kandidátusa, egyetemi docens, Számvitel, Auditálás és Adózás Tanszék docense, Nemzeti Statisztikai, Számviteli és Auditálási Akadémia, Ukrajna; *Dr. habil. Fenyves Veronika* - PhD, egyetemi tanár, tanszékvezető, oktatási dékánhelyettes, Gazdaságtudományi Kar, Számviteli és Pénzügyi Intézet, Kontrolling Tanszék, Debreceni Egyetem, Magyarország; *Dr. habil. Ing. Machová Renáta* – PhD, rektorhelyettes, egyetemi docens, Selye János Egyetem, Szlovákia; *Dr. Illés Bálint Csaba* - PhD, egyetemi tanár, Neumann János Egyetem, Magyarország; *Dr. Dunai Anna* - PhD, egyetemi tanár, Neumann János Egyetem, Magyarország; *Dr. Péti Márton* - PhD, Nemzetstratégiai Kutatóintézet Kutatási, elnökhelyettes; egyetemi docens, Gazdaságföldrajz és városfejlesztés tanszék, Budapesti Corvinus Egyetem, Magyarország; *Dr. Szász Levente* - PhD, egyetemi tanár, dékánhelyettes, Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Magyar Intézet, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Románia.

ETO 330

A19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics: tudományos folyóirat / szerk.: R. Bacsó, N. Pojda-Noszik, V. Makarovics. II. RFKMF. Beregszász, 2023. 3. szám (2023). 401 c.

Az „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics.” tudományos folyóiratban a doktoranduszok, posztgraduális hallgatók, kutatók és gyakorlati szakemberek tudományos kutatásait tesszük közzé. A tanulmányok [Creative Commons Attribution 4.0.](#) c. nemzetközi licence alapján jelennek meg

A nyomtatott tömegetájékoztatói eszközök állami nyilvántartásba vételéről szóló igazolás száma

KB 25089-15029P 2021. november 8.

Tudományos folyóirat alapítója:

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Cím: 90202, Beregszász, Kossuth tér 6.

A tudományos folyóirat hivatalos honlapja:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

© II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, 2023

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

**Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College
of Higher Education**

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics

Scientific journal

Volume 3

Berehove 2023

„Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” was founded in November, 2021 and is published by the decision of the Scientific Council of the Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education.

The scientific journal is published twice a year.

The **journal** is included in Category "B" according to the "**List of scientific professional editions of Ukraine**, in which the results of dissertations for the degree of Doctor of Science and Ph.D. can be published", by order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 768 dated 20.06.2023.

Recommended for publication by the Academic Council of the Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education (protocol No. 8 dated August 31, 2023)

Editorial board:

Editor-in-Chief – *Bacho Robert*, Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Accounting and Auditing, FR II THCHE, Ukraine;

First Deputy Editor-in-Chief – *Poyda-Nosyk Nina*, Doctor of Economics, Professor, Professor at the Department of Accounting and Auditing, FR II THCHE, Ukraine;

Deputy Editor-in-Chief, managing Editor – *Makarovykh Viktoriia*, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Accounting and Auditing, FR II THCHE, Ukraine.

Deputy Editor-in-Chief, responsible secretary – *Gabriella Loskorikh*, Candidate of Economic Sciences, Deputy Head of the Accounting and Auditing Department, FR II THCHE, Ukraine

Editorial Board Members:

Ihor Orlov - Doctor of Economics, Professor, Academician of the Academy of Economic Sciences of Ukraine, FR II THCHE, Ukraine; *Nataliia Vnukova* - Doctor of Economics, Professor, Honored Economist of Ukraine, Professor at the Department of Customs Affairs and Financial Services, Symon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Ukraine; *Zinaida Zhyvko* - Doctor of Economics, Professor, Professor at the Department of Management, Lviv State University of Internal Affairs, Ukraine; *Yuliia Kovalenko* - Doctor of Economics, Professor, Professor at the Department of Financial Markets and Technologies, State Tax University, Ukraine; *Taisiia Bondaruk* - Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Finance, Banking and Insurance, National Academy of Statistics, Accounting and Audit, Ukraine; *Andriy Zaverbnyj* - Doctor of Economics, Professor, Professor at the Department of Foreign Trade and Customs of the Lviv Polytechnic National University, Ukraine; *Natalia Vdovenko* - Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Global Economy, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Ukraine; *Liudmyla Novichenko* - Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Accounting, Auditing and Taxation, National Academy of Statistics, Accounting and Audit, Ukraine; *Fenyves Veronika* - Habilitated Doctor of Sciences in Economics, Head of the Department of Controlling, University of Debrecen, Hungary; *Makhova Renata* - Habilitated Doctor of Sciences in Economics, Associate Professor, J. Selye University, J. Selye University, Slovak Republic; *Illés Bálint Csaba* - Candidate of Sciences in Economics, Professor, John von Neumann University, Hungary; *Dunay Anna* - Doctor Philosophy in Economics, Professor, John von Neumann University, Hungary; *Peti Marton* - Doctor Philosophy in Economics, vice-president, Research Institute for National Strategy, Hungary; associate professor, department of geography and planning, corvinus university of budapest, Hungary; *Szász Levente* – Doctor of Management, Professor, Deputy Dean at the Faculty of Economics and Business Administration, Babeş-Bolyai University, Romania.

UDC 330

A19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics: scientific journal / editor. : R. Bacho, N. Poyda-Nosyk, V. Makarovykh. FR II THCHE. Berehove, 2023. Vol. 3 (2023) 401 p. Text Ukrainian, English, Hungarian.

Scientific journal "Acta Academiae Beregsasiensis. Economics." intended for scientists, doctoral students, post-graduate students, practitioners and a wide range of readers who are interested in issues in the field of economic sciences. Articles are published under the terms of the [Creative Commons Attribution 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) International License.

*State registration certificate of a printed mass media
Series KV No. 25089-15029P dated November 8, 2021.*

The founder of the scientific journal is

Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education.

Correspondence address: Kossuth sq.6, Berehove, Zakarpattia region, Ukraine, 90202

The official website of the scientific journal:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

© Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, 2023

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. НАЦІОНАЛЬНА ТА РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Вдовенко Н., Коваль В., Зось-Кіор М. Регулювання сільського розвитку для імпортозаміщення аграрної продукції з урахуванням децентралізації та впливу міжнародної торгівлі	13
Ганусич В., Солнокі П. Кореляційний аналіз інфляції та безробіття в Україні та країнах Європейського союзу	25
Потокі Г., Лоскоріх Г., Перчі О. Виклики менеджменту мікро- та малих підприємств: статистичний аналіз в Україні та Угорщині	39
Толмейнер Г., Гашпар Ш., Товт М. Оцінка бережливості процесів вирощування молочних корів із розробкою математичної моделі	54
Нікош Б.-Р., Керестуш Г., Панкотай Ф.-М. Аналіз маркетингової діяльності угорських постачальників сфери розміщення та малих підприємств громадського харчування у соціальних мережах на основі Lean-принципів	65
Макларі Е. Економічне порівняння класичних автомобілів з електромобілями	75
Еперьські З. Енергетична економіка Угорщини та Австрії в умовах трансформації глобального середовища	86
Горват А-Б. Використання хмарних рішень та аналіз їх впливу на угорський малий та середній бізнес	101
Барабашне Карпаті Д., Чакне Філеп Ю. Компетенції студентів та очікування роботодавців щодо компетентностей у підготовці вчителів з економіки	112
Феєш Н. Стан української економіки під час епідемії коронавірусу	122
Мохачі М., Феньеш Г. Кар'єрні та сімейні плани студентів вищої освіти як фактори ризику для управління персоналом їхніх майбутніх роботодавців	140
Боджаар-Урбан Є., Барці Ю. Економічна ефективність інновацій в закладах культури: на прикладі музеїв	158
Череп А., Воронкова В., Андрюкайтене Р. Денисенко М. Соціально-економічна безпека у контексті міжнародного економічного клімату задля забезпечення конкурентоспроможності економіки	172
Череп О., Бехтер Л., Таболкін В. Методи безперервного професійного розвитку персоналу підприємств	180

РОЗДІЛ 2. ФІНАНСИ ТА БАНКІВСЬКА СПРАВА

Бачо Р., Вірліч Ш. Аналіз бізнес-процесів компанії: досвід в Україні та міжнародна практика	188
Пойда-Носик Н., Неймет Е., Калман Б.-Г. Конативний підхід до формування фінансової особистості	201
Кучеркова С., Матвієнко Г. Державна підтримка та регуляторні заходи для розвитку штучного інтелекту в енергетичному секторі України	215
Будої Е. Деніч Е. Фінансова сміливість покоління Z	227
Керешші Л.-І., Максим Дьєрдьне Надь Т. Пенсійна система Угорщини: демографічні виклики та превентивні заходи для їх подолання	242
Огородник В., Варцаба В., Макарович В. Капітальні інвестиції в нерухомість України у сучасних реаліях	258
Піоноро Р., Шебештьєн З. Інтегративний огляд критеріїв ранжування управління портфелем проєктів для розуміння процесу прийняття рішень	271
Олейнікова Л., Лищенко О. Європейський досвід формування механізмів зменшення адміністративного навантаження на платників податків	288

РОЗДІЛ 3. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

Хомин П. Капітал і податкова політика: камо грядеши?	299
Вигівська І., Грицак О., Шебештьєн Е. Організаційно-методичне забезпечення бухгалтерського обліку та аудиту операцій з інвестиційною нерухомістю	308
Фіреді-Філеп Ю., Варконіне Югас М. Облік доходів за національними та міжнародними стандартами в Угорщині	328
Кошіль А., Мельянова Л. Управлінська звітність в інформаційно-технологічному забезпеченні	338
Лоскоріх Г. Особливості професії податкового консультанта в Угорщині	345
Стащенко Ю., Гавриловський О. Міжнародний досвід з питань трансфертного ціноутворення	358
Борзан А., Кардош Б. Оцінка здобувачами викладання облікових дисциплін із застосуванням цифрових технологій	368
Товт Е., Вереш Д. Деякі особливості функціонування та управління церквами в Угорщині: облікові аспекти	382
Вимоги до оформлення публікацій	393

TARTALOM

1.FEJEZET. NEMZETI ÉS REGIONÁLIS GAZDASÁG

Vdovenkó N., Kovály V., Zosz-Kior M. Vidékfejlesztés szabályozása a mezőgazdasági termékek import helyettesítésére, figyelembe véve a decentralizációt és a nemzetközi kereskedelem befolyását	13
Hanuszics V., Szolnoki P. Az infláció és a munkanélküliség közti korreláció elemzés Ukrajnában és az Európai Unió országaiban	25
Pataki G., Loszkorih G., Pércsi O. A mikro- és kisvállalkozások menedzsment kihívásai: statisztikai elemzés Ukrajnában és Magyarországon	39
Thalmeiner G., Gáspár S., Tóth M. A tejelő tehenek nevelési folyamatainak takarékoságának értékelése matematikai modellezés segítségével	54
Nyikos B.-R., Keresztes G., Pankotay F.- M. A magyar szállásadók és vendéglátó kkv-k közösségi média marketing tevékenységének elemzése a LEAN elvek alapján	65
Maklári E. A hagyományos meghajtással működő és az elektromos autók gazdasági összehasonlítása	75
Eperjesi Z. Magyarország és Ausztria energiagazdasága az átalakulóban lévő globális környezetben	86
Horváth Á-B. A magyarországi KKV-k által alkalmazott felhő-alapú megoldások és annak hatásainak elemzése	101
Barabásné Kárpáti D., Csákné Filep Ju. Hallgatói kompetenciák és munkáltatói kompetenciaelvárások a közgazdásztanár-képzésben	112
Fejes N. Az Ukrán gazdaság helyzete a koronavírus-járvány idején	122
Mohácsi M., Fényes H. Felsőoktatási hallgatók karrier- és családtervei, mint kockázati tényezők jövőbeli munkaadók HR-menedzsmentje számára	140
Bodzsár-Urbán É., Bárczi Ju. A kulturális intézmények innovációinak gazdasági eredményessége: a múzeumok példáján	158
Cserep A., Voronkova V., Andrukájtene R, Deniszenkó M. Társadalmi-gazdasági biztonság a nemzetközi gazdasági környezet összefüggéseiben a gazdaság versenyképességének biztosításához	172
Cserep O., Behter L., Tabolkin V. A vállalati személyzet folyamatos szakmai fejlődésének módszerei	180

2. FEJEZET. PÉNZÜGY ÉS BANK

Bacsó R., Virlics S. A vállalat üzleti folyamatainak elemzése: Ukrajnai tapasztalat és nemzetközi gyakorlat	188
Poyda-Nosyk N., Németh E., Kálmán B.-G. A pénzügyi személyiség célzott vizsgálata három korcsoportban	201
Kucserková Sz., Mátvienko G. Állami támogatás és szabályozási intézkedések a mesterséges intelligencia fejlesztésére az ukrán energiaszektorban	215
Budai E. Denics E. A Z generáció pénzügyi bátorsága	227
Kőrössy L.-I., Makszim Györgyné Nagy T. Magyarország nyugdíjrendszere, demográfiai trendekből adódó kihívásai és az azokkal szembeni intézkedések	242
Ohorodnik V., Varcaba V., Makarovics V. Tőkebefektetések a jelenkori ukrajnai ingatlanpiacon	258
Pionório P., Sebestyén Z. A projektportfólió-kezelés rangsorolási kritériumainak integrált áttekintése a döntéshozatali folyamat megértéséhez	271
Olejnikova L., Liscenkó O. Európai tapasztalatok az adófizetők adminisztratív költségeit csökkentő mechanizmusok kialakításában	288

3. FEJEZET. SZÁMVITEL ÉS ADÓÜGY

Homin P. Tőke- és adópolitika: merre jár?	299
Vigivszka I., Hricák O., Sebestény E. Befektetési ingatlannal lebonyolított ügyletek könyvelésének, könyvvizsgálatának szervezési és módszertani támogatása	308
Füredi-Fülöp Ju., Várkonyiné Juhász M. Bevétel elszámolás a magyar nemzeti és a nemzetközi számviteli szabályozásban	328
Kosily A., Melyánkova L. Vezetői jelentéskészítés az információs technológiai támogatás rendszerében	338
Loszkorih G. Az adótanácsadói szakma sajátosságai Magyarországon	345
Sztasenkó J., Havrolovszkij O. Nemzetközi transzferárazási tapasztalat	358
Borzán A., Kardos B. A digitális módszerekkel támogatott számvitel tanítás hallgatói minősítése	368
Tóth E., Vörös Gy. Az egyházi működés és gazdálkodás néhány sajátossága Magyarországon: számviteli aspektusok	382
Publikációs követelmények	393

CONTENT

CHAPTER 1. NATIONAL AND REGIONAL ECONOMY

Vdovenko N., Koval V., Zos-Kior M. Regulation of agricultural development for import substitution of agricultural products taking into account decentralization and impact of international trade	13
Hanusych V., Solnoki P. Correlational analysis of inflation and unemployment in Ukraine and the countries of the European Union	25
Pataki G., Loskorikh G., Perchy O. Managerial challenges for micro and small enterprises: statistical analysis in Ukraine and Hungary	39
Thalmeiner G., Gáspár S., Tóth M. Lean performance evaluation of dairy cow farming processes with mathematical model development	54
Nyikos B.-R., Keresztes G., Pankotay F.-M. Analysis of social media marketing activities of Hungarian accommodation providers and catering SME's from the aspect of lean principles	65
Maklári E. Economic comparison between conventionally powered and electric cars	75
Eperjesi Z. The energy economy of Hungary and Austria in the conditions of the transformation of the global environment	86
Horváth Á-B. Cloud-based solutions used by hungarian SMEs and analysis of its effects	101
Barabásné Kárpáti D., Csákné Filep Ju. Competences of students and expectations of employers regarding competencies in the training of teachers in economics.	112
Fejes N. The situation of the Ukrainian economy during the coronavirus pandemic	122
Mohácsi M., Fényes H. Career and Family Plans of Higher Education Students as Risk Factors for their future employers' HR Management	140
Bodzsár-Urbán É., Bárczi Ju. Economic efficiency of innovations in cultural institutions: the case of museums	158
Cherep A., Voronkova V., Andriukaitene R., Denysenko M. Socio-economic security in the context of the international economic climate to ensure the competitiveness of the economy	172
Cherep O., Bexhter L., Tabolkin V. Methods of continuous professional development of enterprise personnel	180

CHAPTER 2. FINANCE AND BANKING

Bacho R., Virlich S. Analysis of company's business processes: experience in Ukraine and international practices	188
Poyda-Nosyk N., Németh E., Kálmán B.-G. A conative approach to financial personality	201
Kucherkova S., Matvienko G. State support and regulatory measures for the development of artificial intelligence in the energy sector of Ukraine	215
Budai E., Denich E. The financial bravery of generation Z	227
Kőrössy L.-I., Makszim Györgyné Nagy T. Hungary's pension system: demographical challenges and preventive measures	242
Ohorodnyk V., Vartsaba V., Makarovych V. Real Estate Capital Investments in Ukraine in the Modern Realities	258
Pionório P., Sebestyén Z. An integrative review of project portfolio management ranking criteria - understanding better the decision-making process	271
Oleynikova L., Lyshchenko E. European experience of reducing the administrative burden on taxpayers	288

CHAPTER 3. ACCOUNTING AND TAXATION

Khomyn P. Capital and tax policy: Quo Vadis?	299
Vyhivska I., Hrytsak O., Shebeshten E. Organizational and methodological support for accounting and auditing of the investment real estate transactions	308
Füredi-Fülöp Ju., Várkonyiné Juhász M. Accounting of revenue in Hungarian national and international accounting regulations	328
Koshil A., Meliankova L. Managerial reporting in information technology support	338
Loskorikh G. Features of the tax consultant profession in Hungary	345
Stashenko Yu., Gavrylovskiy O. International experience in transfer pricing	358
Borzán A., Kardos B. Students' opinion of digital accounting teaching	368
Tóth E., Vörös Gy. Some features of church operation and management in Hungary: accounting aspects.	382
General requirements for manuscripts	393

DOI <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2023-3-288-298>
УДК 336.02

Людмила ОЛЕЙНИКОВА

д.е.н., старший науковий співробітник,
завідувач відділу податкової системи
Відділення фіскальної політики та розвитку податкової системи
НДФІ ДННУ "Академія фінансового управління"
м. Київ, Україна
ORCID ID: 0000-0001-8204-4434

Олена ЛИЩЕНКО

к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і оподаткування
НУ «Запорізька політехніка»,
м. Запоріжжя, Україна
ORCID ID: 0000-0001-8436-0481

**ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ
ЗМЕНШЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО НАВАНТАЖЕННЯ
НА ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ**

***Анотація.** Встановлено, що в процесі податкової реформи в Україні необхідно створити умови для того, щоб самі платники податків усвідомлювали необхідність і невідворотність справляння податків, не обмежуючи їх господарську ініціативу та залишаючись нейтральними по відношенню до міжнародних конкурентних умов. У цьому випадку можуть бути використані конкретні механізми співпраці, які будуть частиною загальної системи адміністрування податків та сприятимуть їх добровільній сплаті податків. Досліджено етапи розвитку систем податкового менеджменту в ЄС та виконано аналіз європейського досвіду взаємовідносин держави та платників податків. Виокремлено три пріоритети, які історично склалися в європейських країнах, що визначають досвіду взаємовідносини держави та платників податків. Зазначено, що для розуміння загального усвідомлення про систему взаємовідносин між платниками податків та адміністративними органами необхідно враховувати досвід країн Європейського Союзу. Наведено рекомендації Єврокомісії щодо поведінки податкових органів залежно від типу платника податків. Доведено, що врахування досвіду країн Європейського Союзу щодо адміністрування податків заохочує компанії сумлінно виконувати свої зобов'язання і є ефективним механізмом стримування шахрайства та ухилення від сплати податків. Враховуючи європейський досвід щодо формування відносин між суб'єктами господарювання та податковими органами, виокремлено характерні риси, які забезпечують конкурентні переваги податкової системи, яка гарантує розвиток і справедливість податкових процедур. Основними інструментами запобігання агресивному податковому плануванню є міжнародний обмін податковою інформацією, контроль за трансфертним ціноутворенням, регулювання діяльності та оподаткування контрольованих іноземних компаній. Ці інструменти наразі активно впроваджуються в країнах ОЕСР та ЄС і мають важливе значення в глобальному економічному середовищі.*

***Ключові слова.** Адміністрування податків; платники податків; Європейський досвід; тіньова економіка; Єврокомісія; відшкодування; податковий контроль; податки і збори.*

JEL Classification: O13, O16, O18, R 22

***Absztrakt.** Megállapítást nyert, hogy Ukrajnában az adóreform által olyan feltételeket kell teremteni, hogy az adófizetők maguk is felismerjék az adófizetés szükségességét és elkerülhetetlenségét anélkül,*

hogy korlátoznák gazdasági kezdeményezésüket és semlegesek maradnának a nemzetközi versenyfeltételekhez. Ebben az esetben konkrét együttműködési mechanizmusok alkalmazhatók, amelyek az általános adóigazgatási rendszer részét képezik, és hozzájárulnak azok önkéntes adófizetéséhez. Tanulmányoztuk az EU adóigazgatási rendszereinek fejlődési szakaszait, és elemeztük az állam és az adófizetők kapcsolatának európai tapasztalatait. Három, az európai országokban történelmileg kialakult prioritást emeltünk ki, amelyek meghatározzák az állam és az adófizetők kapcsolatának tapasztalatait. Megjegyzendő, hogy az adófizetők és az államigazgatási szervek közötti kapcsolatrendszer általános működésének megértéséhez figyelembe kell venni az Európai Unió országainak tapasztalatait. Bemutatjuk az Európai Bizottság ajánlásait az adóhatóságok adózói típusától függő magatartásra vonatkozóan. A cikkben bebizonyosodott, hogy az Európai Unió országainak adóigazgatási tapasztalatainak figyelembe vétele ösztönzi a vállalkozásokat a kötelezettségeik lelkiismeretes teljesítésére, és hatékony mechanizmus a csalás és az adóelkerülés megakadályozására. A gazdálkodó szervezetek és az adóhatóságok közötti kapcsolatok kialakításában szerzett európai tapasztalatok figyelembevételével kiemelésre kerültek az adórendszer versenyelőnyöket biztosító jellemzők, amelyek garantálják az adóeljárások fejlődését és tisztességességét. Az agresszív adótervezés megelőzésének fő eszközei az adózási információk nemzetközi cseréje, a transzferárak ellenőrzése, az ellenőrzött külföldi társaságok tevékenységének szabályozása és adózása. Ezeket az eszközöket jelenleg aktívan alkalmazzák az OECD és az EU országokban, és fontosak a globális gazdasági környezetben.

Kulcsszavak: Adóigazgatás; adófizetők; európai tapasztalat; árnyékgazdaság; Európai Bizottság; visszafizetés; adóellenőrzés; adók és díjak.

Abstract. It is determined that in the process of tax reform in Ukraine it is necessary to create conditions for taxpayers themselves to be aware of the necessity and inevitability of tax collection, without limiting their economic initiative and remaining neutral in relation to international competitive conditions. In this case, specific cooperation mechanisms can be used, which will be part of the overall system of tax administration and facilitate their voluntary payment of taxes. Explored stages of development of tax management systems in the EU and analysis of the European experience of relations between the State and taxpayers. Three priorities, historically formed in European countries, which determine the experience of relations between the State and taxpayers, have been allocated. It is noted that in order to understand the general awareness of the system of relations between taxpayers and administrative bodies, it is necessary to take into account the experience of the European Union countries. The recommendations of the European Commission on the behavior of tax authorities depending on the type of taxpayer are presented. It is proved that taking into account the experience of the European Union countries in tax administration encourages companies to fulfill their obligations in good faith and is an effective mechanism for deterring fraud and tax evasion. Taking into account the European experience in the formation of relations between business entities and tax authorities, the characteristic features that provide competitive advantages of the tax system, which guarantees the development and fairness of tax procedures, have been allocated. The main tools for preventing aggressive tax planning are the international exchange of tax information, control over transfer pricing, regulation of activities and taxation of controlled foreign companies. These measures are currently being actively implemented in OECD and EU countries and are important in the global economic environment.

Keywords. Tax administration; taxpayers; European experience; shadow economy; European Commission; reimbursement; tax control; taxes and fees.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові дослідження показують, що для побудови ефективної податкової системи важливо її оптимізувати, тобто постійно "налаштовувати" податкові інструменти на

вирішення конкретних завдань. У сучасному світі, який швидко змінюється, неможливо побудувати стійку податкову систему, яка б функціонувала оптимально, але залишалася незмінною протягом тривалого часу. Побудова податкової системи не повинна бути статичною і має відповідати викликам, що постають перед соціальними групами, національною економікою та глобальним середовищем. Ефективність податкової системи або системи оподаткування також має оцінюватися шляхом встановлення оптимального рівня вилучення коштів з урахуванням пріоритетних завдань і планів країни. Таким чином, рівень таких вилучень буде різним у різних країнах і залежатиме від історичних, етнічних, економічних та соціальних особливостей країни. Тож, у працях науковців Волошук М.Г.[1], Матьола І.І. [1], Карабін Т.О. [1], Білаш О.В. [1], Донченко Т. В. [2], Олійник А. В. [2], Дроговоз Ю. [3], Дубровський В. [3], Іванов Ю. [4], Коваль М.В. [5], Благодарська О.О. [5], Тофан І.М. [6], Грицина О.В. [6], Трофімова Л.В. [7], Цимбал П.В. [8], Цимбалюк І.О. [9] досліджувалися питання щодо врахування досвіду Європейських країн. Але не враховано особливості європейського досвіду формування механізмів зменшення адміністративного навантаження на платників податків. Вважаємо, що тема наукового дослідження і визначена необхідністю врахування міжнародного досвіду оподаткування з метою стимулювання платників податків добровільно сплачувати податки.

Результати. Міжнародна практика забезпечення умов оподаткування спрямована на створення низки стимулів і мотивів для дотримання платниками податків податкового законодавства, а контрольні заходи виступають в якості противаги. Заохочення платників податків до добровільної сплати податків та створення максимально зручних умов для виконання платниками податків своїх зобов'язань дозволить зменшити витрати держави на контрольні заходи. Лише у випадках неналежного виконання податкових зобов'язань будуть вживатися штрафні та примусові заходи, а самі платники будуть неухильно дотримуватися норм і процедур податкового законодавства.

Добровільне дотримання податкового законодавства означає, що платники податків виконують вимоги податкового законодавства з власної ініціативи, виходячи з внутрішньої мотивації та зацікавленості в необхідності прогресивного розвитку держави: достовірно і своєчасно обліковувати та декларувати податкові зобов'язання, сплачувати податки, запобігати виникненню податкових зобов'язань та співпрацювати з державними органами з питань оподаткування. Виконуючи свої обов'язки, платники податків ведуть облік процесів і результатів своєї фінансово-господарської діяльності, обчислюють суму податку, включають відповідну інформацію до податкової звітності та сплачують нараховану суму податку.

В Україні, починаючи з 2013 року, фіскальні органи надають пріоритетне значення створенню платникам податків належних податкових умов для виконання ними своїх податкових зобов'язань та суттєвому спрощенню процедури сплати податків. З цією метою Національна податкова адміністрація України вжила певних позитивних заходів, спрямованих на підвищення рівня

добровільної сплати податків та покращення сервісного обслуговування платників податків. До таких позитивних заходів відносяться:

- запровадження систем автоматичного відшкодування ПДВ та реєстрації податкових накладних;
- надання можливості платникам податків подавати звітність з окремих податків (ПДВ, податок на прибуток) дистанційно;
- створення сервісних центрів у всіх регіонах України для обслуговування платників податків;
- запровадження інформаційних та електронних сервісів для платників податків через веб-портал;
- запровадження електронного цифрового підпису для платників податків;
- відокремлення центральних офісів для великих платників податків;
- тестування впровадження "Електронного кабінету платника податків";
- запровадження дворівневої системи оскарження податкових рішень.

Незважаючи на позитивні заходи у сфері оподаткування, які були реалізовані та будуть реалізовані протягом останнього десятиліття реформ, основною функцією держави в українській податковій системі залишається податковий контроль, а основним методом податкового контролю - аудит. Частково це виправдано високим рівнем ухилення від сплати податків.

Слід зазначити, що акцент на перевірках в Україні ґрунтується на тому, що ефективність контрольних заходів є значно нижчою, ніж у розвинутих країнах. Водночас, недостатня увага з боку податкових органів до зручності подання та сплати податків, допомоги платникам податків в адмініструванні податків призвела до опортуністичного ставлення платників податків до сплати податків. Виконання фіскальних функцій є нормальним для забезпечення фіскальної стабільності за умови, що вони не набувають роздутих масштабів або форм. Наприклад, значне домінування зростання податкових надходжень на фоні падіння ВВП та зростання тіньової економіки призведе до значних економічних дисбалансів та подальшого економічного спаду. Реалізація фіскальної функції оподаткування через належні процедури є однією з найслабших ланок української податкової системи, що перешкоджає вирішенню багатьох важливих проблем, таких як пригнічення економічної активності вітчизняних суб'єктів господарювання, позиції нашої країни в міжнародних рейтингах бізнес-середовища, інвестиційна привабливість України, формування податкової культури серед платників податків.

Аналізуючи світовий досвід застосування механізмів зниження адміністративного навантаження на платників податків, на особливу увагу заслуговує досвід податкових служб країн ЄС щодо надання послуг платникам податків та взаємодії між платниками податків і податковими органами. Європейський Союз (ЄС) пережив складну трансформацію пріоритетів у взаємодії між платниками податків та податковими органами.

Озираючись назад, можна побачити, що ЄС пройшов ряд етапів, перш ніж прийшов до розуміння сучасного податкового адміністрування (таблиця 1).

Таблиця 1

Етапи розвитку систем податкового менеджменту в ЄС.

Період, роки	Зміст періоду
1950 – 1980	Розвиток ефективної національної податкової системи, створення ефективних інструментів аудиту та запобігання порушенням податкового законодавства.
1980 – 1990	Розвиток різноманітних сервісів для платників податків. У багатьох випадках ці послуги носять консультативний характер. Наприклад, у Німеччині широко використовується посада "податковий консультант". Податкові консультанти не є працівниками податкових органів, але надають поради та рекомендації бізнесменам щодо організації їхніх податкових справ. В економічних системах країн, які щойно приєдналися до ЄС, існують кризові явища: розробка та створення ефективних механізмів міжнародного регулювання системи податкового адміністрування в рамках ЄС.
1990 - 2000	Розробка нової податкової політики, основною метою якої є інтернаціоналізація оподаткування в рамках ЄС.
2000 – 2010	Впровадження методів адміністрування непрямих податків та аналізу економічного стану господарської діяльності та дотримання податкових зобов'язань за такою діяльністю. Усунення багатьох проблем та перешкод, притаманних міжнародному оподаткуванню, зокрема, щодо трансфертного ціноутворення та податкової оптимізації в транснаціональних компаніях.
2010 – 2012	Спрощення податкового адміністрування завдяки широкому впровадженню електронних податкових декларацій та розширенню можливостей для дистанційного аналізу та управління. Підвищення важливості інформаційного забезпечення в адмініструванні податків та активне впровадження заходів, спрямованих на вдосконалення управління транскордонними зобов'язаннями та запобігання агресивному податковому плануванню.
2012- 2019	Розвивати сервіси для платників податків, які дозволять платникам зручно та швидко виконувати свої податкові зобов'язання. Значно посилити акцент на економічний зміст господарських операцій та відійти від формальної оцінки податкового змісту господарських операцій. Підвищити значення інформаційної складової оподаткування та розвивати міжнародні інструменти обміну інформацією для цілей оподаткування.

Складено автором на основі [10, с.116; 11, с. 276; 12, с. 48]

Таким чином, у Європі створено умови для поєднання інтересів держави та платників податків. З одного боку, лояльні платники податків знайшли відносно дружню структуру з податковими органами, яка допомагає організувати процес оподаткування, а з іншого боку, зменшився податковий розрив, тобто сума податків, недоотриманих через тіньову економіку.

Аналіз європейського досвіду взаємовідносин держави та платників податків дозволяє виокремити три пріоритети, які історично склалися в європейських країнах:

- 1) надання консультативних послуг платникам податків, спрощення процедур оподаткування та акцент на суть комерційних операцій, а не на формальності;
- 2) інтернаціоналізація оподаткування та створення єдиних стандартів;
- 3) запобігання проявам тіньової економіки [13, с. 74];
- 4) запобігання агресивному податковому плануванню.

Слід зазначити, що для розуміння загального уявлення про систему взаємовідносин між платниками податків та адміністративними органами необхідно враховувати наступні моменти Європа має суттєві особливості у своєму соціально-економічному середовищі. По-перше, необхідно мати на увазі той факт, що фіскальні органи традиційно є органами примусового виконання законів. Іншими словами, податкові органи намагаються бути дружніми до платників податків, але мають право застосовувати примусові заходи до платників податків, які порушують чинне законодавство. Відповідно, Комісія розробляє рекомендації щодо поведінки податкових органів залежно від ступеня співпраці платника податків із системою (таблиця 2).

Як видно з таблиці 2, аудиторські рекомендації Комісії проводять досить чітку межу між добросовісними та недобросовісними платниками податків. На певному етапі надання порад та консультацій вважається непродуктивним, і слід застосовувати заходи правового примусу. Таким чином, відносини між платниками податків та податковою адміністрацією можна розділити на дві категорії: співпраця та протистояння. Спектр послуг, які може надавати податкова адміністрація, належить до групи підприємств, що співпрацюють. Для іншої групи метою будь-якого податкового органу є запобігання їх незаконній діяльності.

Таблиця 2

Рекомендації Єврокомісії щодо поведінки податкових органів залежно від типу платника податків.

Тип платника податку	Характерні риси платника податку та особливості	Методи, що варто застосовувати
Сумлінні	Добровільна співпраця, суворе дотримання законодавства	Маркетингові заходи, стимули та поради.
Епізодичні порушники	Компанії, які намагаються добросовісно виконувати свої зобов'язання, але не роблять цього. Деякі порушення пов'язані з недостовірними деклараціями тощо. Характерні для компаній, які щойно створені або збираються ухилитися від сплати податків.	Проведення освітніх заходів, консультацій та брифінгів
Систематичні порушники	Компанії постійно порушують законодавство, уникають контактів з податковими органами та намагаються знайти способи ухилитися від сплати податків.	Проведення перевірок, накладення штрафів
Шахраї	Мають місце навмисні порушення законодавства, а господарська діяльність побудована таким чином, що податки не сплачуються.	Застосування правової сили, заходи для припинення злочинної поведінки

Джерело: [14]

Такий підхід заохочує компанії сумлінно виконувати свої зобов'язання і є ефективним механізмом стримування шахрайства та ухилення від сплати податків. Слід зазначити, що перевірки є важливим елементом взаємовідносин між податковими органами та компаніями. Комісія розробила систему ризиків, пов'язаних з невиконанням компанією своїх зобов'язань. Відповідно, податкові

інспектори проводять перевірки підприємств, висновки яких вказують на рівень потенційної невідповідності підприємства. На відміну від українських податкових перевірок, які перевіряють наявність порушень, європейські перевірки визначають рівень довіри до компанії. Залежно від цього ступеня податкові органи встановлюють відносини з цією компанією. Якщо компанія отримує статус "випадкове порушення", податкові органи докладають зусиль для проведення податкової освіти для цієї компанії. Це вигідно як для самої компанії (зменшення витрат на штрафи та оптимізація оподаткування), так і для бюджету. Якщо компанія ідентифікується як потенційно шахрайська в ухиленні від сплати податків, її діяльність ретельно відстежується і, якщо підозри підтверджуються, її діяльність припиняється. Таким чином, тіньова економіка зменшується. Подібна система використовується в Україні для поділу платників податків на категорії та групи ризику, які потребують уваги. У нашій країні діє ризик-орієнтована система податкового менеджменту, яка передбачає, наприклад, врахування класу ризику платника податків при відборі юридичних осіб для перевірки. Однак ця система потребує суттєвого вдосконалення та запровадження комплексного підходу, який би опрацьовував інформацію про платника податків на всіх етапах взаємодії з податковими органами.

Ще однією ключовою особливістю європейської моделі є неоднорідність податкових систем і прагнення до єдності. Як показує історія, федерація держав прагне усунути кордони та відмінності між окремими регіонами задля посилення інтеграції самої федерації. Європейський Союз (ЄС) йде схожим шляхом. Комісія намагається розробити єдиний метод оподаткування для всіх держав-членів. Однак, щоб уникнути звинувачень у нав'язуванні власної позиції та руйнуванні національної ідентичності держав-членів, всі резолюції Комісії видаються у формі рекомендацій; у резолюції про податкову стратегію ЄС зазначено, що Комісія не видає наказів чи інструкцій, а лише рекомендації для розгляду національними парламентами [14].

Це пояснюється тим, що більшість національних парламентів прийняли рішення про імплементацію рекомендацій Комісії у формі національного законодавства.

Однак слід зазначити, що наразі більшість національних податкових систем ще не повністю адаптовані до вимог Комісії. Тому в країнах, де ці принципи вже впроваджені, їх можна розглядати як окремі послуги.

3. запобігання тінізації економіки

Як зазначалося вище, важливою послугою, яку Комісія рекомендує надавати всім компаніям, є обов'язковий аудит. Ця послуга є вигідною для всіх учасників процесу, оскільки не тільки допомагає сумлінним платникам податків уникнути небажаних порушень, але й сприяє звуженню сегменту тіньової економіки та забезпеченню рівних умов для реалізації бізнес-ініціатив. Правильно визначивши ступінь ризику невідповідності суб'єкта господарювання, податкові органи можуть заздалегідь попередити порушення та зменшити обсяги ухилення від сплати податків.

Таким чином, узагальнюючи європейський досвід щодо формування

відносин між суб'єктами господарювання та податковими органами, можна виділити наступні характерні риси:

- формат надання послуг є єдиним на всій території ЄС;
- сучасні тенденції розвитку сервісів спрямовані на діджиталізацію взаємодії між платниками податків та податковими органами та усунення податкових перешкод для громадян ЄС на всій території ЄС;
- ефективний аудит є ключовим елементом відносин між платниками податків та податковими органами.

З метою сприяння добровільному декларуванню та сплаті податків у європейських країнах застосовуються такі ефективні механізми:

- спрощена процедура реєстрації: реєстрація суб'єктів з метою здійснення господарської діяльності та сплати податків здійснюється одночасно єдиним реєстраційним органом на підставі заяви. Орган реєстрації передає інформацію про таких суб'єктів до всіх контролюючих органів. Така процедура значно зменшує адміністративне навантаження на початок діяльності суб'єктів господарювання;

- платники податків мають доступ до інформації, яка є необхідною умовою для виконання своїх податкових зобов'язань; та Платники податків інформуються за допомогою електронних засобів зв'язку про зміни в законодавстві, адміністративні процедури та початок періоду декларування і сплати податків;

- надається консультативна допомога в процесі ведення обліку, підготовки та подання декларацій;

- забезпечити можливість подання податкових декларацій за допомогою електронних засобів зв'язку;

- податкові органи виконують функцію активного поширення знань про правила оподаткування;

- податкові органи виконують функцію активного поширення знань про правила оподаткування;

- запобігання агресивному податковому плануванню.

Висновки. Основними інструментами запобігання агресивному податковому плануванню є міжнародний обмін податковою інформацією, контроль за трансфертним ціноутворенням, регулювання діяльності та оподаткування контрольованих іноземних компаній. Ці інструменти наразі активно впроваджуються в країнах ОЕСР та ЄС і мають важливе значення в глобальному економічному середовищі. Хоча податкова практика в Україні законодавчо спрямована на забезпечення добровільної сплати податків та створення зручних умов для платників податків, в реальності переважає адміністративна функція податкових органів та створення зручних умов, і саме податкові органи є взірцем можливих грубих порушень Податкового кодексу та його процедур. Наразі система адміністрування податків в Україні побудована на боротьбі між державою та платниками податків. Держава не готова поступатися своїми інтересами, а платники податків не бажають рахуватися з інтересами держави.

Домінування фіскальної функції в адмініструванні податків і зборів в Україні

постійно підкреслюється в звіті експертів Світового банку щодо ефективності управління державними фінансами в Україні. Зокрема, вони підкреслюють, що: "... Адресний підхід до збору доходів забезпечив високі показники наповнення бюджету, але завдав значних втрат бізнесу, посиливши негативний міжнародний імідж України як місця для ведення бізнесу" [15, с.32].

У той час, коли більшість країн світу стикаються з проблемою скорочення дефіциту державного бюджету та державного боргу, найбільш суттєвий вплив на конкурентну перевагу податкової системи, яка гарантує розвиток, має спрощення та справедливість податкових процедур. Зрештою, зниження податкових ставок має значний вплив на бюджетні надходження в короткостроковій перспективі, але не завжди може бути реалізоване, оскільки не відповідає цілям зростання та інклюзивного розвитку в довгостроковій перспективі, а також може спонукати до недобросовісної податкової конкуренції.

Список використаних джерел

1. Волощук М.Г., Матьола І.І., Карабін Т.О., Білаш О.В. Становлення та розвиток податкової системи України. 2021. Видавництво Олександри Гаркуші. 172 с.
2. Донченко Т. В., Олійник А. В. Етапи становлення податкової системи України в контексті розвитку цифрової економіки. Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України. 2019. № 1. С. 45-62.
3. Дроговоз Ю., Дубровський В. Інституційні проблеми української податкової системи та шляхи їх вирішення. URL: <https://www.rprg.org.ua/uploads/2006-09-15.pdf>
4. Іванов Ю. Функції податків та податкове регулювання. Формування ринкової економіки в Україні. 2009. Вип. 19. С. 36-43.
5. Коваль М. В., Благодарська О. О. До питання про використання в Україні міжнародного досвіду реформування податкових та митних органів. Вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. 2016. Вип. 38. Том 1. С. 152-156.
6. Тофан І.М., Грицина О.В. (2009). Зменшення податкового навантаження як необхідність в умовах фінансової кризи. Вісник Львівського державного аграрного університету. № 16 (1). С. 254.
7. Трофімова Л.В. (2010). Податкова політика і податкова система. Форум права, [online]. №1. С. 364–370. Доступно: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2010_1_59>
8. Цимбал П. В. (2007). Податки, податкова система України, податкова злочинність: історія, теорія, практика. Ірпінь : Нац. ун-т ДПС України, 2007. С. 205.
9. Цимбалюк І.О. (2012). Міжнародна податкова конкуренція: перспективи та реалії. Вісник Приазовського державного технічного університету. Серія: «Економічні науки»: зб. наук. праць, [online]. Вип. 24, С. 96–104. Доступно: <http://esnuir.eenu.edu.ua/jspui/handle/123456789/830>
10. Олейнікова Л. Г. Напрями модернізації системи оподаткування в Україні з метою підвищення конкурентоспроможності держави. Актуальні питання фінансової та бюджетно-податкової політики в контексті реалізації Програми економічних реформ на 2010-2014 роки, 17-18 трав. 2012 р. – К. : ДНУ «Академія фінансового управління», 2012. – С. 116.
11. Олейнікова Л. Г. Удосконалення практики застосування податкового кодексу. Вісник Житомирського державного технологічного університету. Житомир: ЖДТУ, 2012. №1(59). С. 275-277. (Економічні науки).
12. Олейнікова Л. Г. Реформування податкової системи з метою спрямування зусиль на підвищення рівня добровільної сплати податків. Теорія і практика забезпечення ефективного

розвитку суб'єктів ринку : I Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф., 20 лист. 2012 р. : матер. Полтава : ІнтерГрафіка, 2012. С. 47-49.

13.Олейнікова Л. Г. Практика податкових відносин у країнах ЄС і України щодо забезпечення конкурентоспроможності економік держав. Проблеми підвищення конкурентоспроможності підприємств в умовах ринкового середовища : II Всеукр. наук.-практ. конф., 20 бер. 2013р. Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет ім. А. Нобеля, 2013. С. 73-74.

14.Risk management guide for tax administrations.European Commission. – February 2006 [Електронний ресурс]. – 98 р. Режим доступу: http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/tax_cooperation/gen_overview/risk_management_guide_for_tax_administrations_en.pdf

15.Україна: Звіт з ефективності управління державними фінансами 2011 [Електронний ресурс] Дослідження Світового банку. 2012. 102 с. Режим доступу: <http://documents.worldbank.org/curated/en/2011/01/16461521/ukraine-public-financial-management-performance-report>

References

1. Voloshchuk M.H., Matola I.I., Karabin T.O., Bilash O.V. (2021) Stanovlennia ta rozvytok podatkovoï systemy Ukrainy. Vydavnytstvo Oleksandry Harkushi. 172 s.
2. Donchenko T. V., Oliinyk A. V. (2019) Etapy stanovlennia podatkovoï systemy Ukrainy v konteksti rozvytku tsyfrovoy ekonomiky. Zbirnyk naukovykh prats Universytetu derzhavnoi fiskalnoi sluzhby Ukrainy. № 1.S. 45-62.
3. Drohovor Yu., Dubrovskiy V. (2006) Instytutsiini problemy ukrainskoi podatkovoï systemy ta shliakhy yikh vyrishennia. URL: <https://www.rpr.org.ua/uploads/2006-09-15.pdf>
4. Ivanov Yu. (2009) Funktsii podatkov ta podatkovye rehuliuвання. Formuvannia rynkovoi ekonomiky v Ukraini. Vyp. 19. S. 36-43.
5. Koval M. V., Blahodarska O. O. (2016) Do pytannia pro vykorystannia v Ukraini mizhnarodnoho dosvidu reformuvannia podatkovykh ta mytnykh orhaniv. Visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya Pravo. Vyp. 38. Tom 1. S. 152-156.
6. Tofan I.M., Hrytsyna O.V. (2009). Zmenschennia podatkovoho navantazhennia yak neobkhidnist v umovakh finansovoi kryzy. Visnyk Lvivskoho derzhavnogo ahrarnoho universytetu. № 16 (1). S. 254.
7. Trofimova L.V. (2010). Podatkova polityka i podatkova systema. Forum prava, [online]. №1. S. 364–370. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2010_1_59
8. Tsymbal P. V. (2007). Podatky, podatkova systema Ukrainy, podatkova zlochynnist: istoriia, teoriia, praktyka. Irpin : Nats. un-t DPS Ukrainy, S. 205.
9. Tsymbaliuk I.O. (2012). Mizhnarodna podatkova konkurentsia: perspektyvy ta realii. Visnyk Pryazovskoho derzhavnogo tekhnichnoho universytetu. Seriya: «Ekonomiczni nauky»: zb. nauk. prats, [online]. Vyp. 24, S. 96–104. URL: <http://esnuir.euu.edu.ua/jspui/handle/123456789/830>
10. Oleinikova L. H. (2012) Napriamy modernizatsii systemy opodatkuвання v Ukraini z metoiu pidvyshchennia konkurentospromozhnosti derzhavy. Aktualni pytannia finansovoi ta biudzhethno-podatkovoi polityky v konteksti realizatsii Prohramy ekonomichnykh reform na 2010-2014 roky, 17-18 trav. 2012 r. K. : DNNU «Akademiia finansovoho upravlinnia», S. 116.
11. Oleinikova L. H. (2012) Udoshkonalennia praktyky zastosuvannia podatkovoho kodeksu. Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnogo tekhnolohichnoho universytetu. Zhytomyr: ZhDTU, 2012. №1(59). – S. 275-277. (Ekonomiczni nauky).
12. Oleinikova L. H. (2012) Reformuvannia podatkovoi systemy z metoiu spriamuvannia zusyly na pidvyshchennia rivnia dobrovilnoi splaty podatkov. Teoriia i praktyka zabezpechennia efektyvnoho rozvytku subiektiv rynku : I Mizhnar. nauk.-prakt. Internet-konf., 20 lyst. 2012 r. : mater.– Poltava : InterHrafika, S. 47-49.
13. Oleinikova L. H. (2013) Praktyka podatkovykh vidnosyn u krainakh YeS i Ukrainy shchodo zabezpechennia konkurentospromozhnosti ekonomik derzhav. Problemy pidvyshchennia konkurentospromozhnosti pidpriemstv v umovakh rynkovoho seredovyscha : II Vseukr. nauk.-

prakt. konf., 20 ber. 2013r. Dnipropetrovsk: Dnipropetrovskyi universytet im. A. Nobelia, 2013. S. 73-74.

14. Risk management guide for tax administrations. February 2006 [Elektronnyi resurs]. 98 p. URL: http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/tax_cooperation/gen_overview/risk_management_guide_for_tax_administrations_en.pdf

15. Ukraina: Zvit z efektyvnosti upravlinnia derzhavnymy finansamy 2011. Doslidzhennia Svitovoho banku. 2012. 102 c. URL: <http://documents.worldbank.org/curated/en/2011/01/16461521/ukraine-public-financial-management-performance-report>

УДК 330
А19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics : наук. журн. / редкол. : Р. Бачо, Н. Пойда-Носик, В. Макарович; Закарпат. угор. ін-т ім. Ф. Ракоці ІІ. Берегове, 2023. Вип. 3 (2023). 401 с. Текст укр., англ., угор.

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

Науковий журнал „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” розрахований на науковців, докторантів, аспірантів, практиків та широкого кола читачів, які цікавляться проблематикою в галузі економічних наук.

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій покладається на авторів. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору редколегії.

Технічна редакція:
Вікторія МАКАРОВИЧ

Відповідальний за випуск:
Роберт БАЧО

Коректура англomовного тексту
Ніна ПОЙДА-НОСИК

Обкладинка:
Габор ПОТОКІ
УДК:

Бібліотечно-інформаційний центр «Опаці Черє Янош» при
Закарпатському угорському інституті імені Ференца Ракоці ІІ

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ №25089-15029Р від 08.11.2021 р.

Засновник наукового журналу:
Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ.
Адреса: 90200 м. Берегове, пл. Кошута, буд.6.
Офіційний сайт наукового журналу:
<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

Видавництво: Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці ІІ, 90202, м.Берегове, пл. Кошута, буд.6. (E-mail: aab-economics@kmf.org.ua), Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК7637 від 19 липня 2022 р.

Друк: ТОВ «РІК-У» (адреса: вул. Гагаріна 36, м.Ужгород, 88000. E-mail: print@rik.com.ua). Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК5040 від 21 січня 2016 р.

Підписано до друку 20.09.2023.
Шрифт «Times New Roman».
Папір офсетний, щільністю 80 г/м².
Друк цифровий. Ум. друк. арк. 27,46.Формат 70x100/16.
Замовл. №456. Тираж 50.